

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

حوزه علمیه فاطمه زهرا (س) شهرستان بندر ترکمن

مقاله

بررسی میزان تاثیرگذاري دعا بر فضاي عاطفي خانواده هاي طلاب حوزه هاي شهر بندر ترکمن

استاد راهنما

جناب آقای حسينعلی سرگزی

محققين

مریم سرگزی

فاطمه اسکندريان

زمستان ۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

سپاس و ستایش مر خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل
شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا
فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

تقدیم به :

فاطمه ی زهرا دختر نبوت، همسر ولایت و مادر امامت، بانویی که با انتخاب لباس و پوشش قرآنی، بهترین الگو و مبلغ عملی حجاب برای همه ی بانوان مسلمان و عفیف در تمام تاریخ است. بانویی که انسانهایی تربیت کرد که هر یک تا ابد مشعل هدایت بشریت اند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	۱
۱-۱- بیان مسئله	۳
۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق	۳
۳-۱- اهداف تحقیق	۴
۱-۲- پیشینه تحقیق	۶
۲-۲- چارچوب نظری تحقیق	۶
۳-۲- فرضیه ها	۱۰
۴-۲- مدل تحلیل	۱۰
۱-۳- روش یا نوع تحقیق	۱۲
۲-۳- جمعیت (جامعه آماری)	۱۲
۳-۳- نمونه آماری	۱۲
۴-۳- شیوه نمونه گیری	۱۲
۵-۳- ابزار و تکنیک های جمع آوری اطلاعات	۱۲
۶-۳- اعتبار و پایایی	۱۳
۷-۳- روش تجزیه و تحلیل داده ها	۱۳
۸-۳- تعریف نظری و عملی متغیرها	۱۴
۱-۴- سیمای پاسخگویان	۱۶
۲-۴- آزمون فرضیات	۱۸
۱-۵- بحث و نتیجه گیری	۲۳
۲-۵- پیشنهادات تحقیق	۲۳
منابع	۲۵

آوری بیشتری را در خود ایجاد کنند و در مقابل مشکلات تاب آوری بیشتری را داشته باشند. در واقع این نشان می دهد که هرچه خانواده طلاب از دعا و مناجات بیشتر بهره مند باشند تاب آوری آنها مقابل مشکلات بیشتر است.

۴-۲-۴- آزمون فرضیه چهارم

فرضیه چهارم تحقیق بیان می کند که " بنظر می رسد رابطه معناداری بین دعا و مناجات در خانواده طلاب با همبستگی خانواده وجود دارد " که فرضیه صفر و فرضیه مقابل مربوط به این فرضیه بصورت زیر نوشته می شود.

فرضیه H_0 : رابطه معناداری بین دعا و مناجات در خانواده طلاب با همبستگی خانواده وجود ندارد ($r=0$)

فرضیه مقابل: رابطه معناداری بین دعا و مناجات در خانواده طلاب با همبستگی خانواده وجود دارد ($r \neq 0$)

در ادامه برای آزمون این فرضیه تحقیق از آزمون پارامتریک همبستگی پیرسون در سطح اطمینان ۹۵ درصد و سطح خطای ۵ درصد استفاده می گردد. نتایج این آزمون در جدول ۴-۷ آورده شده است.

جدول ۴-۷- نتایج آزمون پیرسون پیرامون رابطه دعا و مناجات - همبستگی خانواده

متغیر	دعا و مناجات	همبستگی خانواده
دعا و مناجات	۱	۰.۷۱۸
سطح معناداری	---	۰.۰۰۱
تعداد	۱۷۰	۱۷۰
همبستگی خانواده	۰.۷۱۸	۱
سطح معناداری	۰.۰۰۱	---
تعداد	۱۷۰	۱۷۰

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون (جدول ۴-۷) مشخص می گردد که بین دعا و مناجات در خانواده طلاب با همبستگی خانواده رابطه معناداری وجود دارد ($P=0.001$, $N=170$, $r=0.718$) که با توجه به مثبت بودن ضریب جهت این رابطه مثبت می باشد. برای تعیین میزان شدت این رابطه به ضریب همبستگی پیرسون واقع در جدول رجوع می کنیم که مشخص می گردد شدت همبستگی به دست آمده (۰.۷۱۸) است. نتایج نشان می دهد که دعا و مناجات در خانواده طلاب تاثیر معناداری بر همبستگی خانواده دارد و در واقع با زمینه سازی و تاثیر طلبه بر خانواده و بهره مندی بیشتر خانواده از دعا و مناجات منجر به همبستگی بیشتر خانواده می گردد.

فصل پنجم

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

۵-۱- بحث و نتیجه گیری

دعا و مناجات در زندگی روزمره می تواند در روحیه افراد بسیار تاثیر گذار باشد به گونه ای که عزت نفس را در آنان بیشتر می کند. بشر از زمانی که به هستی و وجود خود اندیشید، دعا به یکی از کارهای روزمره اش تبدیل شد. حتی کسانی که به معنویات اعتقاد چندانی ندارند در مواقع اضطرار و نگرانی دست به دعا برده و از نیرویی برتر کمک می طلبند. دعا درخواست از خداوند سبحان و ایجاد ارتباط با اوست. در دعا انسان با خدا راز و نیاز کرده و از او درخواست کمک و مساعدت برای کسب فیض و سعادت مندی می کند. نیایش اصولا کشش روح به سوی کانون غیرمادی جهان است. به طور معمول، نیایش عبارت است از تضرع و ناله مضطربانه و طلب یاری و استعانت، و گاهی یک حالت کشف و شهود روشن و آرام درونی و مستمر و دورتر از اقلیم همه محسوسات است. به عبارت دیگر می توان گفت که نیایش پرواز روح به سوی خداست و یا حالت پرستش عاشقانه ای نسبت به آن مبدائی است که معجزه حیات از او سر زده است و بالاخره نیایش، نمودار کوشش انسان است برای ارتباط با آن وجود نامرئی، آفریدگار همه هستی. دعا و نیایش در زندگی و سرنوشت انسان، آثار ارزشمندی داشته و در معارف دینی، به خصوص عرفان اسلامی از اهمیت ویژه برخوردار است؛ تا بدان جا که عرفا آن را یکی از ابواب کشف و شهود حقایق، برای اولیای الهی دانسته اند. فراتر از تاثیرات دعا بر فرد، دعا می تواند بر خانواده که کوچکترین و مهم ترین کانون جامعه نیز می باشد تاثیرگذار باشد. طلاب با تحصیل در علوم دینی و همچنین ارتباط بیشتر با مفاهیم دینی و الهی زمینه و بستر مناسب تری را برای برخورداری و درک از دعا و مفاهیم آن دارند. خانواده هایی که حداقل یکی از اعضای آن طلبه می باشد نیز نسبت به خانواده هایی که طلبه ای ندارند زمینه مساعدتری برای برخورداری از موهبات روحی و معنوی دعا دارند گرچه این بدان معنی نیست که تمام خانواده های طلاب از این ظرفیت به بهترین شکل استفاده می کنند. تحقیق حاضر به بررسی تاثیر دعا و مناجات بر خانواده هایی که یک طلبه در حوزه های علمیه شهر بندر ترکمن دارند پرداخته و نتایج حاصل از دو فرضیه اول بر مبنای آزمون تی تک نمونه ای نشان داد که سطح دعا و مناجات در خانواده های طلاب از حد متوسط بالاتر و طلاب تاثیر معناداری بر سطح دعا و مناجات خانواده خود داشته اند. همچنین نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد که رابطه معناداری بین دعا و مناجات در خانواده طلاب با همبستگی خانواده طلاب و همچنین تحمل مشکلات توسط خانواده طلاب وجود دارد. بنابراین می توان بیان کرد که طلاب توانسته اند زمینه و بستر های علاقمندی و مشغولیت به دعا را در سطح خانواده خود بهبود دهند و همین افزایش بهره مندی از برکات دعا و مناجات توانسته است موجب همبستگی بیشتر خانواده طلاب و همچنین افزایش صبر و بردباری آنان مقابل مشکلات شود و تاب آوری آنها را مقابل مشکلات افزایش دهد.

۵-۲- پیشنهادات تحقیق

در پایان با توجه به نتایج بدست آمده تحقیق پیشنهاداتی ارائه می گردد که به شرح زیر می باشد :

- ارتباط بیشتر طلاب با خانواده در زمینه تشویق به دعا و مناجات
- برگزاری دعا‌های دسته جمعی در محیط خانواده و گسترش دعای دسته جمعی در خانواده
- ارائه و معرفی دعا‌های جدید به خانواده و ارائه توضیحات لازم برای آگاهی از محتوای دعا و برکات آن
- ارائه تفسیر دعا‌های مختلف برای خانواده در راستای افزایش درک خانواده از دعاها
- دعوت و تشویق اعضای خانواده برای همراهی در مراسم های دعا
- بیان رابطه بین دعا و مناجات با رحمت الهی در راستای تشویق خانواده به برگزاری بیشتر دعا
- بیان رابطه دعا و مناجات با تحمل سختی ها و مشکلات زندگی در راستای افزایش تاب آوری خانواده مقابل مشکلات

- ۱- ابراهیمی، حفیظ الله، ۱۳۹۱، آثار تربیتی دعا و نیایش، چاپ اول، قم، انتشارات بوستان کتاب،
- ۲- امیدی فر، عبدالله، ۱۳۷۸، نقش دعا در زندگی، چاپ اول، تهران، انتشارات، میثم تمار
- ۳- بهاری اجیرلو، عزیزه، ۱۳۹۱، نقش معنوی دعا، چاپ اول، تهران، انتشارات ثامن الججج،
- ۴- حسینی دشتی، ۱۳۷۹، دایرة المعارف، چاپ دوم، قم، انتشارات صدرا
- ۵- خرمشاهی، بهاء الدین، ۱۳۸۳، دانش نامه قرآن، ج ۱، تهران، انتشارات نور
- ۶- عالم زاده، محمد، ۱۳۸۵، چاپ اول، تهران، انتشارات صدرا،
- ۷- عبدالهی، صمد، ۱۳۸۶، شرایط دعا، چاپ اول، قم، انتشارات آفتاب
- ۸- قریشی، علی اکبر، ۱۳۷۰، بی تا، چاپ اول، قم انتشارت نور
- ۱۰- کلینی، محمد بن یعقوب، ۱۳۶۵، چاپ اول، تهران انتشارات دارالکتب الاسلامیه
- ۱۱- ملکی تبریزی، جواد، ۱۳۶۲، المراقبات، چاپ اول، قم انتشارات عروج
- ۱۲- مجلسی، محمد باقر، ۱۳۸۲، ج ۹۳، چاپ دوم، تهران، انتشارات نشر اسلامی
- ۱۳- مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۷۲، تفسیر نمونه، ج ۴، تهران، انتشارات دارالکتب الاسلامیه
- ۱۴- مجله حوزه، شماره ۶۸، ۱۳۷۴